

Комітет Верховної Ради України з
питань правоохоронної діяльності

Рішення Комітету щодо
експертного висновку
до законопроекту № 12439

Згідно зі статтею 93 Регламенту Верховної Ради України, відповідно до предмета відання і за дорученням Голови Верховної Ради України, Комітет для підготовки експертного висновку щодо відповідності вимогам антикорупційного законодавства, розглянув проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення гарантій захисту суб'єктів господарювання під час здійснення кримінального провадження» (**реєстр. № 12439**), поданий народними депутатами України Іонушасем С.К., Павлюком М.В. та іншими народними депутатами України.

Проект Закону відповідно до пояснювальної записки розроблено з метою забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження в частині удосконалення гарантій суб'єктів господарювання під час здійснення кримінального провадження, підвищення вимог до якості та змісту процесуальних документів, а також удосконалення порядку здійснення слідчих (розшукових) та окремих процесуальних дій.

У проекті Закону виявлено окремі положення, що містять корупціогенні фактори.

По-перше, пропозиція встановлення дуже короткого строку для арешту майна не узгоджується з метою арешту і створює передумови для втрати можливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок кримінального правопорушення, та вилучення знарядь і засобів вчинення злочину, а також надає дискреційні повноваження слідчому судді, суду щодо продовження чи скасування арешту, можливості для зловживань стороною обвинувачення.

Так, проектом Закону пропонується встановити, що арешт майна здійснюється на підставі рішення слідчого судді, суду на строк не більше двох місяців з можливістю його продовження в межах строку досудового розслідування та строку судового розгляду (нові редакції частини першої статті 174, абзацу другого частини третьої статті 315 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України)). Однак запропонований строк арешту майна не узгоджується з метою накладання арешту, зокрема, для збереження майна для забезпечення його конфіскації, відшкодування шкоди,

завданої кримінальним правопорушенням, що може бути реалізовано лише після ухвалення обвинувального вироку суду. Також виникає ризик, що строк арешту майна не буде продовжено через завантаженість суддів і неможливість розгляду відповідного клопотання. Крім того, запропоноване суттєво ускладнить управління арештованим майном, яке передається до Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, оскільки такий короткий строк арешту унеможливить визначення управителя такого активу, а отже зросте ризик псування майна або посягань на нього з боку третіх осіб.

Замість обмеження строку арешту майна, Комітет пропонує при доопрацюванні проекту Закону до другого читання передбачити право особи, на майно якої накладається арешт, внести заставу та залишити таке майно у своєму користуванні. Зазначене пропонується здійснювати за рішенням слідчого судді, суду при наявності згоди прокурора та у разі, якщо це можливо без шкоди для кримінального провадження.

По-друге, слідчому, дізнавачу, прокурору пропонується надати дискреційне повноваження вирішувати питання щодо відкриття кримінальної справи виключно на основі його суб'єктивної оцінки тих відомостей, що містяться у заяві (повідомленні) про вчинене кримінальне правопорушення.

Так, частину першу статті 214 КПК України пропонується доповнити положенням про те, що обов'язок у слідчого, дізнавача, прокурора внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань виникає за умови, що заяви, повідомлення містять достатні дані про обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення. Однак можливість відмови у порушенні кримінальної справи на основі лише суб'єктивної оцінки змісту заяви може стати передумовою для службових зловживань та застосування вибіркового підходу до відкриття кримінальних проваджень.

Аналогічне зауваження стосується також змін до частини четвертої статті 214 КПК України.

Крім того, Комітет висловлює зауваження щодо змін до частини дванадцятої статті 170 КПК України, які передбачають можливість передачі арештованого майна на відповідальне зберігання, однак при цьому не встановлюють жодних умов та гарантій, що в подальшому таке майно не буде приховано, знищено, перетворено. Також запропоновані зміни не визначають, хто саме і в якому порядку приймає рішення про передачу арештованого майна на відповідальне зберігання.

Керуючись положеннями пункту 3 частини першої статті 16 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», частини першої статті 93 Регламенту Верховної Ради України, Комітет на своєму засіданні 25 лютого 2025 року (протокол № 181) дійшов висновку та прийняв рішення, що проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення гарантій захисту суб'єктів господарювання під час

здійснення кримінального провадження» (реєстр. № 12439) в частині зазначених норм не відповідає вимогам антикорупційного законодавства.

Голова Комітету

Анастасія РАДІНА

